Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul central, (judecător: Ciubotaru Eugeniu)
dosarul nr.2a-1019/24 *(nr.2-22094705-03-2a-22082024)*

C U R T E A D E A P E L N O R D
Colegiul civil şi de contencios administrativ

D E C I Z I E

03 februarie 2026 mun.Bălți

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Elena Grumeza
Judecători Natalia Costaș și Ivan Parii
Grefier Radmila Roșca

examinând în ședință publică, apelul declarat de Primăria satului Ignăței, r-nul Rezina prin intermediul avocatului Harea Dumitru, împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Balan Natalia către Primarul sat.Ignăței, r-nul Rezina, cu privire la anularea dispoziției de concediere și restabilirea în funcție,-

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La 04 iulie 2022, Natalia Balan a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Primarului satului Ignaței, r-nul Rezina cu privire la anularea dispoziției de concediere nr. 30PS din 10 iunie 2022.

În motivarea pretenției respective, reclamanta a indicat că, prin ordinului nr. 41 din 28 noiembrie 2008 al Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport Rezina a fost angajată, începând cu 01 decembrie 2008, în calitate de director al grădiniței din satul Ignaței, r-nul Rezina.

A mai menționat că, la 10 iunie 2022, prin dispoziția Primarului satului Ignăței, r-nul Rezina cu nr. 30PS, a fost concediată din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei" din satul Ignăței, r-nul Rezina, începând cu 10 iunie 2022.

Reclamanta a afirmat că, în motivarea concedierii, au fost invocate prevederile art. 86 alin. (1) lit. r) și j) din Codul muncii, conform cărora concedierea se admite pentru prezentarea de către salariat angajatorului, la încheierea contractului individual de muncă, a unor documente false (art. 57 alin. (1), fapt confirmat în modul stabilit și săvârșirea unei contravenții sau infracțiuni contra patrimoniului unității, stabilită prin hotărârea instanței de judecată sau prin actul organului de competența căruia ține aplicarea sancțiunilor contravenționale.

A susținut că, dispoziția primarului de concediere din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul copilăriei" este ilegală, remarcând că, la concediere

angajatorul nu a solicitat opinia consultativă a organului sindical, potrivit art. 87 Codul Muncii, ea fiind membru a Sindicatelor angajaților din domeniul învățământului și educației „Viitorul” din anul 2008.

Natalia Balan a solicitat anularea dispoziției primarului satului Ignații, r-nul Rezina nr. 30PS din 10 iunie 2022 cu privire la concedierea din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul copilăriei” din satul Ignații, r-nul Rezina începând cu 10 iunie 2022 și restabilirea în funcția de director interimar.

La 16 mai 2023, reclamanta Natalia Balan a depus o cerere de completare a temeiului acțiunii.

În cuprinsul acesteia, a indicat că, în dispoziția de concediere nu a fost menționat care dintre documentele prezentate la încheierea contractului individual de muncă, ar fi fost false. A reiterat că, din referința pârâtei rezultă că, concedierea a avut loc din motivul intervenirii sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Rezina nr. 1-137/2022 din 17 februarie 2022, în temeiul căruia a fost încetat procesul penal în care a fost învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) din Codul penal. În procesul penal respectiv, a fost învinuită că ar fi folosit și deținut documente oficiale false și anume diploma de licență seria AL nr. ***** eliberată la ***** sub nr. 19 de către Universitatea Agrară de Stat.

Reclamanta a susținut că, la momentul angajării, la 28 noiembrie 2008, în funcția de director al grădiniței din satul Ignații, nu a prezentat actul dovedit fals - diploma de licență seria AL nr. ***** eliberară la ***** sub nr. 19 de către Universitatea Agrară de Stat.

A mai remarcat că, începând cu 23 martie 2015, potrivit ordinului Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport Rezina nr. 02-2(40) ”p” a asigurat interimatul funcției de director al grădiniței din satul Ignații. Nici la acea etapă nu a fost prezentată diploma sus-menționată.

A adăugat că, în urma interpelării Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport Rezina s-a confirmat că la 01 decembrie 2008, în urma angajării în calitate de director la grădinița din satul Ignații, r-nul Rezina, precum și la 23 martie 2015 când a fost desemnată în funcția de director interimar la grădinița Ignații, r-nul Rezina, printre documentele prezentate nu a fost prezentată diploma de licență seria AL nr. ***** eliberată la ***** sub nr.19 de către Universitatea Agrară de Stat, dar a fost prezentată diploma de studii medii de specialitate din satul Gâsca.

Prin urmare, nici la încheierea contractului individual de muncă din 01 decembrie 2008, și nici la momentul asigurării interimatului funcției din 23 martie 2015, nu a fost prezentată diploma de studii seria AL nr. ***** eliberată la ***** sub nr. 19 de către Universitatea Agrară de Stat.

Cât privește al doilea temei pe care a fost întemeiat ordinul de concediere, și anume pentru cazul săvârșirii unei contravenții sau infracțiuni contra patrimoniului unității, menționează că, nu a săvârșit careva fapte ilicite împotriva patrimoniului unității și mai mult nu a fost urmărită vreodată penal sau contravențional pentru asemenea fapte.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023 cererea de chemare în judecată înaintată de către Natalia Balan împotriva Primăriei satului Ignăței, r-nul Rezina cu privire la anularea dispoziției nr. 30 PS din 10 iunie 2022 cu privire la concediere, s-a admis.

- s-a anulat dispoziția nr. 30 PS din 10 iunie 2022, emisă de către Primarul satului Ignăței, raionul Rezina cu privire la concedierea din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei" a doamnei Natalia Balan.
- s-a restabilit Natalia Balan în funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei".

Solicitarea apelantului:

Exprimându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, la data de 18 octombrie 2023 avocatul Dumitru Harea în interesele Primăriei s.Ignăței a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023 cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Argumentele apelantului:

În motivarea cererii de apel, avocatul Dumitru Harea în interesele Primăriei s.Ignăței invocă aplicarea eronată a normelor de drept material și aprecierea incompletă a circumstanțelor cauzei de către instanța de fond, solicitând casarea hotărârii și emiterea unei noi soluții de respingere a acțiunii reclamantei.

În acest sens, se arată că, reclamanta Balan Natalia, a fost angajată în sistemul educațional conform ordinului Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport Rezina nr. 41 din 28 noiembrie 2008, iar ulterior a exercitat funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul copilăriei" din satul Ignăței. La data de 10 iunie 2022, prin dispoziția Primarului satului Ignăței nr. 30 PS, aceasta a fost concediată din funcția respectivă.

Apelantul susține că, măsura concedierii a fost legală și întemeiată, fiind dispusă în baza art. 86 alin. (1) lit.r) și j) din Codul muncii, respectiv pentru prezentarea unor documente false la angajare și pentru săvârșirea unor fapte ilicite confirmate prin actele organelor competente. Se menționează că, reclamanta ar fi prezentat acte de studii neautentice, respectiv o diplomă de studii superioare suplimentară, condiție necesară pentru participarea la concursul pentru ocuparea funcției de director.

În acest sens, apelantul face trimitere la circumstanțele concursului organizat pentru ocuparea funcției de director al grădiniței, la care reclamanta a participat prezentând documente ce ulterior au generat suspiciuni de fals. Ca urmare, au fost sesizate organele de drept, fiind depuse cereri la Inspectoratul de Poliție Rezina și la Procuratura raionului Rezina pentru verificarea autenticității actelor.

De asemenea, se menționează că, desfășurarea concursului a fost suspendată până la clarificarea situației.

Totodată, apelantul invocă faptul că, instanța de fond nu a ținut cont de sentința Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 17 februarie 2022, prin care procesul penal pornit pe numele Balan Natalia pentru infracțiunea prevăzută de art. 361 alin. (1) Cod penal a

fost încetat în temeiul Legii amnistiei nr. 243, ceea ce, în opinia apelantului, nu înlătură caracterul faptelor imputate și nici temeiul concedierii.

Se mai arată că, instanța de fond a ignorat probele prezentate de partea pârâtă, inclusiv înscrisuri relevante precum corespondența cu organele de urmărire penală, procese-verbale, acte de inventariere, confirmări ale instituțiilor de învățământ privind lipsa validității diplomei de licență, precum și alte acte administrative ce țin de raporturile de muncă ale reclamantei.

De asemenea, se invocă faptul că, instanța de fond nu a analizat în mod corespunzător argumentele și probele părții pârâte, admițând în mod neîntemeiat acțiunea reclamantei privind anularea dispoziției de concediere și restabilirea acesteia în funcția de director interimar.

În concluzie, apelantul consideră că, temeiurile legale ale concedierii sunt confirmate de materialele cauzei, iar soluția instanței de fond este nelegală și neîntemeiată, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii reclamantei.

Poziția părților în ședința instanței de apel:

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatei Balan Natalia avocatul Ciumac Victor a reiterat motivele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată. A solicitat respingerea cererii de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond.

Apelanta primăria satului Ignăței, avocatul Harea Dumitru și intimata Balan Natalia în ședința instanței de apel nu s-au prezentat, procedura citării legale fiind respectată.

Astfel, Colegiul a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părților neprezente şi a dispus examinarea cauzei în absența lor, prin prisma dispozițiilor 379 alin. (2) Cod de procedură civilă. Or, impedimente în acest sens nu s-au stabilit.

Aprecierea instanței de apel:

Examinând cauza în limitele motivelor invocate în cererea de apel, coroborate cu materialele dosarului și cu prevederile legale incidente, instanța de apel constată că, apelul declarat Primăria satului Ignăței prin intermediul avocatului Dumitru Harea este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.*

Primăria satului Ignăței prin intermediul avocatului Dumitru Harea, la data de 18 octombrie 2023 (f.d.124-125), a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023 (f.d.120), astfel, Colegiul civil constată apelul ca fiind declarat în termen.

Potrivit art.385 lit.c) Cod de procedură civilă, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.*

În temeiul art.386 alin.(1) Cod de procedură civilă, *(1) Hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă: a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin; b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente; c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei; d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.*

Articolul 130 alin.(1) Cod de procedură civilă statuează că, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

În conformitate cu art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importantă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.*

Prevederile art.373 alin. (1) Cod de procedură civilă declară că, *instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.*

Astfel, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Instanța de apel menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrariu

judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Subsecvent, Colegiul Civil atestă că, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare.

În temeiul art.5 Cod de Procedură Civilă, *(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.*

Din probatoriul administrat în speță, Colegiul civil a stabilit că, prin ordinul nr. 41 din 28 noiembrie 2008, emis de către Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport Rezina, Natalia Balan a fost angajată în funcția de director al grădiniței Ignaței, începând cu 01 decembrie 2008 (f.d.4).

Potrivit ordinului nr. 02-2(40) „p" din 23 martie 2015, emis de Direcția Învățământ, Tineret și Sport Rezina, s-a constatat încetarea de drept a contractului individual de muncă a dnei Natalia Balan, directorul Gradiniței Ignaței. La pct. 5 al ordinului a fost stipulat că, se desemnează d-na Natalia Balan în funcția de director interimar până la desfășurarea concursului și numirea, urmare a acestuia, a unui director în conformitate cu prevederile legale (f.d.17).

Prin dispoziția nr. 14 din 23 martie 2021, emisă de primarul satului Ignaței, r-nul Rezina a fost inițiată desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției de director al grădiniței de copii din s. Ignăței (f.d.18).

În continuare, prin actul de constatare, semnat de către președintele comisiei de concurs și secretarul comisiei de concurs, s-a evidențiat că, Natalia Balan, participantă la concursul pentru ocuparea funcției de director la gradinița de copii „Paradisul copilăriei" din satul Ignaței, nu a prezentat suplimentul la diploma de licență, precum s-a cerut la prima etapă a concursului (f.d.21).

La 26 iunie 2021, Primarul satului Ignaței, r-nul Rezina a adresat o cerere de investigație către Șeful Inspectoratului de Poliție Rezina, prin care a solicitat verificarea autenticității diplomei de studii superioare a d-nei Natalia Balan, prezentată la dosarul concursului de ocupare a funcției de director al grădiniței, deoarece ridică suspiciuni (f.d.22).

Potrivit răspunsului Procuraturii RM nr.840 din 12 aprilie 2022 Natalia Balan a fost pusă sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzută de art.361 alin.(1) Cod penal – deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații (f.d.24), iar la 17.02.2022 de către Judecătoria Orhei, sediul Rezina a fost pronunțată sentința prin care s-a încetat procesul penal în privința Nataliei Balan, învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 2 al Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a – XXX de la proclamarea independenței republicii Moldova din 24 decembrie 2021, în vigoare din 31 decembrie 2021 (f.d.87-90).

Conform dispoziției nr. 27 PS din 24 mai 2022, emisă de Primarul satului Ignaței, r-nul Rezina, a fost preavizată Natalia Balan, director interimar al grădiniței de copii

„Paradisul copilăriei”, despre încetarea raporturilor de serviciu, începând cu 01 iunie 2022 (f.d.26).

Totodată, se reține că, potrivit informației prezentate de IP Rezina nr.34/45-4738 din 16 august 2022, se atestă că Balan Natalia a intrat fără permisiune în incinta grădiniței de copii din s.Ignăței r.Rezina în cabinetul de lucru al directorului instituției, de unde a sustras mai multe lucruri, stabilindu-se prezența elementelor constitutive ale contravenției prevăzute de art.105 Cod contravențional (f.d.92).

Potrivit dispoziției nr. 30PS din 10 iunie 2022, emisă de Primarul satului Ignaței, r-nul Rezina, în conformitate cu art. 86 alin. (1) lit. r) și j) din Codul muncii, a fost concediată Natalia Balan din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul copilăriei” din satul Ignăței, r-nul Rezina, începând cu 10 iunie 2022. Motivul concedierii a fost indicat „în legătură cu sentința Judecătoriei Orhei din 17 februarie 2022” (f.d.5).

Ca urmare, la 04 iulie 2022, Natalia Balan a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Primarului satului Ignaței, r-nul Rezina cu privire la anularea dispoziției de concediere nr. 30PS din 10 iunie 2022 (f.d.2), iar la data de 16 mai 2023, fiind depusă o cerere de completare a temeiului acțiunii (f.d.54-55).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023 s-a anulat dispoziția nr. 30 PS din 10 iunie 2022, emisă de către Primarul satului Ignăței, raionul Rezina cu privire la concedierea din funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei” a doamnei Natalia Balan și s-a restabilit Natalia Balan în funcția de director interimar al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei” (f.d.139-147).

Instanța de fond, în motivarea soluției, a reținut că, dispoziția de concediere nr. 30 PS din 10 iunie 2022 a fost emisă cu încălcarea procedurii stabilite, motivele concedierii fiind formale, inexistente și care nu înglobează juxtapunerea corectă a circumstanțelor de fapt și a normelor materiale aplicate, or, Natalia Balan nu a prezentat acte false la angajare și numire în funcție, săvârșirea unei contravenții/infracțiuni contra patrimoniului unității a fost constatată prematur (anticipat) de către angajator, și nu de către organul judiciar competent, iar organul sindical nu a fost consultat cu privire la eliberarea din funcție a reclamantei și, în esență, faptele imputate nu au fost confirmate prin probe pertinente și concludente, menite să răstoarne puterea doveditoare a înscrisurilor prezentate de către reclamantă în apărarea sa.

Exprimându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, la data de 18 octombrie 2023 avocatul Dumitru Harea în interesele Primăriei s.Ignăței a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023 cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii (f.d.157-161).

Prin urmare, în speță, obiectul juridic litigios constituie anularea dispoziției cu privire la concediere și restabilirea în funcția deținută.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel şi materialul probator, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord concluzionează că, soluția instanței de fond privind admiterea acțiunii este una lipsită de temei, rezultată din aprecierea greșită a materialului probator și interpretarea eronată a normelor de drept material.

Așadar, instanța de apel reține că, conform art.9 alin.(2) Codul muncii, *salariatul este obligat: a) să-şi îndeplinească conştiincios obligaţiile de muncă prevăzute de contractul individual de muncă; b) să îndeplinească normele de muncă stabilite; c) să respecte cerinţele regulamentului intern al unităţii, dacă este elaborat şi aprobat de angajator, şi să poarte în permanenţă asupra sa permisul nominal de acces la locul de muncă, acordat de angajator; d) să respecte disciplina muncii; i) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute de legislaţia în vigoare, de contractul colectiv de muncă şi de convenţiile colective.*

Potrivit art.10 alin.(1) Codul muncii, *angajatorul are dreptul: a) să încheie, să modifice, să suspende şi să desfacă contra ctele individuale de muncă cu salariaţii în modul şi în condiţiile stabilite de prezentul cod şi de alte acte normative; d) să tragă salariaţii la răspundere disciplinară şi materială în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative.*

În corespundere cu art. 45 din Codul muncii, *contractual individual de muncă este înţelegerea dintre salariat şi angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcţie, să respecte regulamentul intern al unităţii, iar angajatorul se obligă să-i asigure condiţiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum şi să achite la timp şi integral salariul.*

Conform art.81 alin.(1) lit.b) Codul muncii, *contractul individual de muncă poate înceta la iniţiativa uneia dintre părţi (art.85 şi 86).*

Potrivit art.86 alin.(1) lit.j), r) Codul muncii, *concedierea – desfacerea din iniţiativa angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum şi a celui pe durată determinată – se admite pentru următoarele motive: j) săvîrşirea unei contravenţii sau infracţiuni contra patrimoniului unităţii, stabilită prin hotărîrea instanţei de judecată sau prin actul organului de competenţa căruia ţine aplicarea sancţiunilor contravenţionale; r) prezentarea de către salariat angajatorului, la încheierea contractului individual de muncă, a unor documente false (art.57 alin.(1)), fapt confirmat în modul stabilit.*

Art. 153 din Codul educației declară că, *(1) Contractele individuale de muncă ale directorilor instituţiilor de învăţământ publice, cu excepţia celor din învăţământul superior, de la numirea cărora în funcţie au trecut mai mult de 5 ani încetează de drept la data expirării a 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod. Constatarea cazului de încetare de drept a contractului individual de muncă se face de către autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie şi este adusă la cunoştinţă persoanelor aflate în situaţiile respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare. (2) În termen de cel mult 6 luni de la data încetării contractelor individuale de muncă în condiţiile alin.(1), autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie vor organiza concursuri de ocupare a posturilor de director devenite vacante. (3) În perioada de pînă la numirea prin concurs a directorilor instituţiilor publice de învăţământ, conducerea instituţiilor va fi exercitată de către directorii interimari desemnaţi de către autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie.*

În conformitate cu pct.8 al Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director și director adjunct în instituţiile de învăţământ general aprobat prin Ordinul nr. 163 din 23 martie 2015, *pînă la numirea în funcția de director pe bază de concurs, autoritatea cu competenţe legale de numire (angajatorul) numește un director interimar. Numirea directorului interimar se poate face și în cazul în care directorul în exercițiu este temporar absent de la serviciu, în acest caz numirea interimarului fiind realizată de autoritatea cu competenţe legale de numire (angajator) la propunerea directorului în exercițiu. Durata interimatului nu poate depăși 6 luni. Directorul interimar exercită aceleași atribuții ca și directorul. La desemnarea directorului interimar, nu sînt obligatorii condițiile specificate la pct.14.*

Prin OME964 din 07.10.2015, cu privire la modificarea şi completarea Ordinului nr. 163 din 23 martie 2015 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general (în vigoare din 06.11.2015), *la punctul 8 la alineatul doi în ultima propozitie sintagma „nu sînt" se substituie cu sintagma „sînt"*, *la punctul 14: Subpunctul 2) va avea următorul continut: „2) are studii superioare universitare (în cazul candidaților la funcţia de director al instituției publice de educaţtie antepreşcolară şi de învățământ preşcolar din mediu rural, după prelungirea concursului în temeiul pct. 62 subpct.1) şi 3) sau în cazul inițierii unui concurs repetat, pot fi admişi candidații cu studii superioare universitare şi cei cu studii medii de specialitate pedagogice (colegiu))."*

Așadar, începînd cu 06.11.2015 pct. 8 și pct.14 din Ordinul nr. 163 din 23 martie 2015, prevede următoarele: pct 8: *Pînă la numirea în funcţia de director pe bază de concurs, autoritatea cu competenţe legale de numire (angajatorul) numeşte un director interimar. Numirea directorului interimar se poate face şi în cazul în care directorul în exerciţiu este temporar absent de la serviciu, în acest caz numirea interimarului fiind realizată de autoritatea cu competenţe legale de numire (angajator) la propunerea directorului în exerciţiu.Durata interimatului nu poate depăşi 6 luni. Directorul interimar exercită aceleaşi atribuţii ca şi directorul. <u>La desemnarea directorului interimar, sînt obligatorii condiţiile specificate la pct.14</u>.* Pct.14: *La funcţia de director al instituţiei de învăţământ general poate candida persoana care întruneşte cumulativ următoarele condiții: 1) deține cetățenia Republicii Moldova; pot face excepție de la această condiție candidații la funcțiile de directori ai instituțiilor private; 2) <u>are studii superioare universitare (în cazul candidaților la funcția de director al instituției publice de educație antepreşcolară și de învățământ preşcolar din mediu rural, după prelungirea concursului în temeiul pct. 62 subpct.1) și 3) sau în cazul inițierii unui concurs repetat, pot fi admişi candidații cu studii superioare universitare şi cei cu studii medii de specialitate (colegiu));</u> 5 3) are o vechime în activitate didactică de cel puțin doi ani; pot face excepție de la această condiție candidații la funcțiile de directori ai instituțiilor private; pentru instituțiile de învățământ special și extraşcolar constituie avantaj deținerea de competențe relevante profilului instituției; 4) îndeplinește standardul minim de competenţe profesionale şi manageriale stabilit de Inspectoratul Școlar Național; 5) la data expirării termenului de depunere a dosarelor, nu a împlinit vîrsta de 65 ani; 6)*

cunoaşte limba română (pentru angajare în localităţile populate de diferite grupe minoritare unde predarea se realizează în limbi materne sau în instituțiile unde limba de predare este alta decît limba română – cunoaște limba română la nivel de comunicare și limba respectivă); pot face excepție de la condițiile subpunctului respectiv candidații la funcția de director al instituțiilor private; 7) este aptă din punct de vedere medical (fizic şi neuropsihic) pentru exercitarea funcţiei; 8) nu are antecedente penale; 9) nu a fost concediată în ultimii 5 ani pe baza art.86 alin.(1) lit.l), m) şi n) din Codul muncii.

În temeiul art.354 Codul muncii, *se consideră litigii individuale de muncă divergenţele dintre salariat şi angajator privind: a) încheierea contractului individual de muncă; b) executarea, modificarea şi suspendarea contractului individual de muncă; c) încetarea şi nulitatea, parţială sau totală, a contractului individual de muncă; d) plata despăgubirilor în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor de către una din părţile contractului individual de muncă; e) rezultatele concursului; f) anularea ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) de angajare în serviciu, emis conform art.65 alin.(1).*

Art.355 alin.(1) lit.a) Codul muncii prevede că, *cererea privind soluţionarea litigiului individual de muncă se depune în instanţa de judecată în termen de 3 luni de la data cînd salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său.*

Colegiul civil constată că, instanța de fond, admițând cererea reclamantei și dispunând anularea dispoziției de concediere nr. 30 PS din 10 iunie 2022, precum și restabilirea acesteia în funcție, a efectuat o apreciere eronată a circumstanțelor de fapt și a aplicat greșit normele de drept material, în special cele ce reglementează temeiurile concedierii.

Din materialele dosarului rezultă că, Natalia Balan a fost angajată în anul 2008 în calitate de director al grădiniței de copii „Paradisul Copilăriei”, iar ulterior, prin ordinulnr. 02-2(40) „p” din 23 martie 2015, emis de Direcția Învățământ, Tineret și Sport Rezina, s-a constatat încetarea de drept a contractului individual de muncă a dnei Natalia Balan, directorul Gradiniței Ignației, unde la pct. 5 al ordinului a fost stipulat că, se desemnează d-na Natalia Balan în funcția de director interimar până la desfășurarea concursului și numirea, urmare a acestuia, a unui director în conformitate cu prevederile legale. Aici, instanța de apel subliniază că, raportul de muncă a continuat neîntrerupt cu Balan Natalia, producând efecte juridice, însă această continuitate s-a întemeiat pe o aparență de legalitate, fără verificarea efectivă a îndeplinirii condițiilor legale de exercitare a funcției.

Colegiul civil reține că, deși la momentul inițial al angajării în anul 2008 și respectiv numirea lui Balan Natalia în martie 2015 în calitate de director interimar al grădiniței, nu s-ar fi solicitat diploma de studii superioare, ulterior, odată cu evoluția cadrului normativ și organizarea concursului pentru ocuparea funcției de director, această condiție a devenit obligatorie și anume după modificările operate prin OME964 din 07.10.2015, MO302-305/06.11.2015, în vigoare din 06.11.2015.

În acest context, momentul relevant pentru aprecierea legalității raportului de muncă nu este exclusiv anul 2008 sau martie 2015, ci situația din anul 2021, când reclamanta a

depus actele pentru participarea la concurs și a prezentat documente de studii în vederea confirmării îndeplinirii condițiilor legale.

Or, din probele administrate rezultă că, documentele prezentate de reclamantă au generat suspiciuni serioase privind autenticitatea, fiind inițiate verificări de către organele competente. Această împrejurare relevă că, menținerea reclamantei în funcție s-a realizat în baza unei reprezentări neconforme cu realitatea a calificării sale profesionale.

Contrar concluziilor instanței de fond, instanța de apel consideră că, art. 86 alin. (1) lit. r) din Codul muncii este incident în cauză. Aici, instanța de apel ține să evidențieze că, norma nu trebuie interpretată restrictiv, limitându-se exclusiv la momentul formal al încheierii inițiale a contractului individual de muncă și condițiile care erau la acel moment în vigoare, ci în corelație cu situațiile în care raportul de muncă este menținut sau consolidat pe baza unor documente care creează o aparență falsă de legalitate.

În speță, prezentarea diplomei în cadrul concursului pentru ocuparea funcției de director a avut un rol determinant în menținerea reclamantei în funcție, iar ulterior s-a constatat că, aceasta nu corespunde realității. Prin urmare, chiar dacă documentul nu a fost prezentat la momentul inițial al angajării, efectele sale juridice s-au produs în cadrul raportului de muncă, justificând incidența temeiului de concediere prevăzut de lege.

Totodată, instanța de apel reține că, angajatorul nu poate fi sancționat pentru lipsa verificărilor anterioare, în condițiile în care obligația de a asigura respectarea condițiilor legale de ocupare a funcției subzistă pe întreaga durată a raportului de muncă. Verificarea îndeplinirii acestor condiții în perioada 2021–2022, cînd reclamanta a depus dosarul cu intenția de a participa la concurs pentru funcția de director al grădiniței de copii, moment în care era obligatoriu prezentarea diplomei de studii superioare universitare (în cazul candidaților la funcția de director al instituției publice de educație antepreşcolară și de învăţământ preşcolar din mediu rural), este pe deplin justificată, mai ales în contextul organizării concursului și al modificării cerințelor legale aplicabile funcției.

În acest sens, instanța de apel reține că, menținerea în funcție a lui Balan Natalia după data de 06.11.2015 presupunea respectarea noilor cerințe legale, iar reclamanta avea obligația să facă dovada îndeplinirii acestora. Faptul că, aceasta a prezentat documente care nu corespund realității nu poate fi ignorat și nici relativizat prin raportare la momente anterioare.

În aceeași ordine de idei, contrar concluziei instanței de fond, Colegiul civil notează faptul că, deși Natalia Balan deținea funcția de director interimar, acest aspect nu exonerează persoana de respectarea condițiilor legale de ocupare a funcției de director. Or, prin modificările operate prin OME964 din 07.10.2015, legiuitorul nu face diferență între funcțiile de director și director interimar cu referire la studii, interimatul raportându-se la durata mandatului, dar nu la cerințele profesionale.

Referitor la cel de-al doilea temei de concediere a lui Balan Natalia prevăzut de art. 86 alin. (1) lit. j) din Codul muncii, instanța de apel reamintește că articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (a se vedea cauza Perez v. Franța [MC], nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; cauza Loupas v. Grecia, nr.

21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; cauza Capacchione v. Republica Moldova din 30 noiembrie 2021, § 19).

Așadar, instanța de apel constată nulitatea dispoziției nr.30PS din 10.06.2022 cu privire la concediere emisă în privința lui Balan Natalia, în latura lit.j) alin.1 art.86 Codul muncii, astfel cum în lipsa unei hotărâri definitive sau a unui act al organului competent prin care să fie stabilită vinovăția reclamantei pentru săvârșirea unei contravenții sau infracțiuni, acest temei de concediere nu poate fi reținut, or, la materialele cauzei lipsește o astfel de hotărîre emisă în privința lui Balan Natalia, însă această împrejurare nu afectează legalitatea concedierii, întrucât concedierea lui Balan Natalia în temeiul lit. r) alin.1 art.86 Codul muncii, este suficient și autonom, motiv din care nu poate fi admisă pretenția ultimei cu privire la anularea dispoziției nr.30PS din 10.06.2022 cu restabilirea în funcția deținută anterior.

De altfel, instanța de fond a acordat o interpretare formală și restrictivă normelor legale, ignorând faptul că, raportul de muncă a fost menținut în baza unei aparențe de legalitate create prin prezentarea unor documente neconforme. Or, o asemenea situație nu poate fi protejată de lege, fiind contrară principiilor legalității și bunei-credințe în raporturile de muncă.

În consecință, instanța de apel concluzionează că, dispoziția de concediere nr. 30 PS din 10 iunie 2022 este legală și întemeiată sub aspectul art. 86 alin. (1) lit. r) din Codul muncii, iar hotărârea instanței de fond urmează a fi casată.

Din considerentele menționate, statuând faptul că, instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecății, în consecință a admis erori în aprecierea probatoriului administrat și în interpretarea normelor legale, Colegiul Civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Nord concluzionează despre necesitatea admiterii apelului declarat de Primăria satului Ignăței, r-nul Rezina prin intermediul avocatului Harea Dumitru, casării hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea depusă de Balan Natalia să fie rerspinsă.

În conformitate cu art.385 lit.c) CPC, Colegiul civil și de contencios administrativ,

D E C I D E :

Se admite apelul declarat de Primăria satului Ignăței, r-nul Rezina prin intermediul avocatului Harea Dumitru.

Se casează hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 16 octombrie 2023, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Balan Natalia către Primarul sat.Ignăței, r-nul Rezina, cu privire la anularea dispoziției de concediere și restabilirea în funcție, ***și se emite o nouă hotărâre după cum urmează***:

Se respinge cererea de chemare în judecată formulată de Balan Natalia către Primarul sat.Ignăței, r-nul Rezina, cu privire la anularea dispoziției de concediere și restabilirea în funcție.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs, la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
judecătorul **Elena Grumeza**

Judecătorii **Natalia Costaș**

Ivan Parii